

p. ALGIRDUI BUTKEVIČIUI
Ministru pirmininkui

2015-05- 25

p. SAULIUI SKVERNELIUI
Vidaus reikalų ministru

DĖL NACIONALINĖS EL. TAPATYBĖS LIUDIJIMO INFORMACINĖS SISTEMOS

Asociacijos Investors' Forum (toliau – Asociacija) nariai išreiškė didžiulį susidomėjimą kuriama nacionalinės elektroninės tapatybės liudijimo informacine sistema (toliau – NETLIS). Asociacijos Informacinių technologijų darbo grupės nariai detalai susipažino su parengtu LR vidaus reikalų ministro įsakymo „Dėl Nacionalinės elektroninės tapatybės liudijimo informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ projektu (toliau – NETLIS nuostatai) ir laukia tolesnių NETLIS sistemos įgyvendinimo veiksmų.

Šiuo kreipimusi norėtume atkreipti Jūsų dėmesį į NETLIS sistemos galimą naudą privačiam sektoriui, siekiančiam elektroninės komercijos plėtros tiek Lietuvoje, tiek ES. Taip pat norėtume išreikšti susirūpinimą dėl egzistuojančių asmens tapatybės nustatymo elektroninėje erdvėje problemų, šiuo metu sudarančių kliūtis plėtoti elektroninę komerciją Lietuvos Respublikos teritorijoje.

1 Dėl tapatybės nustatymo elektroninėje erdvėje

Asociacijos nariai stengiasi aktyviai naudoti kvalifikuotu sertifikatu patvirtintą elektroninį parašą (toliau – Elektroninis parašas), sudarant sutartis su klientais, pasirašant kitus dokumentus. Tai ypatingai aktualu tiems nariams, kurie veikia finansų ir telekomunikacijų sektoriuje.

Nepaisant to, kad elektroninėje erdvėje yra pasirašoma saugiu Elektroniniu parašu, kurį išduoda įgaliota valstybės įstaiga (nustačius asmens tapatybę), paslaugas elektroninėje erdvėje teikiantys subjektai apsunkinami nepagrįstais pertekliniais reikalavimais, susijusiais su asmens tapatybės dokumentų kopijų gavimu.

LR Vyriausybės 2008-09-24 nutarimu Nr. 942 patvirtintų Kliento ir naudos gavėjo tapatybės, kelių tarpusavyje susijusių piniginių operacijų nustatymo taisyklių (toliau – Taisyklės) 8 punkte nustatyta: „Tapatybei nustatyti turi būti pateikti dokumentų originalai arba šių dokumentų kopijos su notaro liudijimu,

patvirtinančiu dokumento kopijos tikrumą“. Taisyklės numato galimybę nustatyti asmens tapatybę nuotoliniu būdu, naudojant kvalifikuotą elektroninį parašą, tačiau nepaisant to, kai kurių institucijų vertinimu dokumentų kopijos reikalingos ir nustatant tapatybę naudojant elektroninį parašą. Tokiu būdu paslaugų teikimas (sandorių sudarymas) elektroniniu būdu be asmens fizinio įsikišimo yra neįmanomas. Taigi elektroninė komercija praranda savo esmę.

Pateikti ir sutikrinti asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų kopijas elektroninėje erdvėje yra neįmanoma. Tai prieštarauja elektroninės komercijos esmei, o tokių dokumentų pateikimas po sandorio sudarymo elektroninėje erdvėje prieštarauja paties reikalavimo, tinkamai nustatyti asmens tapatybę prieš sandorio sudarymą, esmei. Kadangi Taisyklės taikomos ir aiškinamos nevienodai, manytume, jog būtina patikslinti Taisyklių nuostatas ir aiškiai įtvirtinti asmens tapatybės nustatymą, naudojant Elektroninį parašą be papildomų dokumentų reikalavimo. Tapatybės nustatymas, naudojant Elektroninį parašą, specialistų vienareikšmiškai vertinamas kaip saugiausias tapatybės nustatymo būdas, patikimesnis nei tapatybės nustatymas asmeniui fiziškai dalyvaujant. Pažymėtina, kad Informacinės visuomenės paslaugų įstatyme, kuriuo perkelta Elektroninės komercijos direktyva Nr. 2000/31/EB, įtvirtintas bendrasis elektroninės formos nediskriminavimo principas.

Atkreipiame dėmesį, kad kitose ES valstybėse nėra keliamos tokios kliūtys elektronei komercijai. ES teisės aktai taip pat nenumato specifinių reikalavimų asmens tapatybės nustatymui (reikalavimų dėl asmens tapatybės dokumentų kopijų), išskyrus bendruosius reikalavimus, kad asmens tapatybė būtų nustatyta remiantis pakankamais duomenimis ir šaltiniais. ES teisės aktai aiškiai numato, jog asmens tapatybė gali būti nustatoma, panaudojant ne tik dokumentus, bet ir duomenis bei informaciją, gaunamą iš įvairių šaltinių.

Taip pat pažymime, kad ES teisės aktais itin skatina nuotolinę prekybą bei elektronei komerciją, kuriant vieningą rinką.

Tikimės, kad LR Vyriausybė atsižvelgs į išsakytą problematiką ir priims reikiamus sprendimus teisinėms kliūtims elektronei komercijos plėtrai pašalinti.

2 DĖL NETLIS GALIMYBIŲ

Europos Parlamento ir Tarybos 2014 m. liepos 23 d. reglamentas Nr. 910/2014 dėl elektronei atpažinties ir elektronei operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje (toliau – Reglamentas), kurio pagrindu yra parengtas NETLIS projektas, suteikia valstybėms narėms savarankiškai spręsti dėl galimybės leisti vieningos autentifikacijos galimybėmis naudotis ir privačiam sektoriui.

Tikimės, kad NETLIS sistema bus leista naudotis ne tik viešąsias (administracines) paslaugas elektronei erdvėje teikiantiems paslaugų teikėjams, tačiau ir privačias paslaugas elektronei erdvėje teikiantiems verslo subjektams. Tokiu būdu būtų sudarytos sąlygos elektronei paslaugų plėtrai Europos Sąjungoje, o taip pat vieningai valstybės pripažįstamai asmenų autentifikacijai elektronei erdvėje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Vieninga

autentifikacija galėtų pašalinti anksčiau rašte nurodytas kliūtis elektroninės komercijos plėtrai.

Apie vieningą elektroninių autentifikavimo priemonių plėtrą buvo pasisakyta ir 2014 m. kovo 31 d. Europos Komisijos organizuotame privačiam sektoriui skirtame renginyje. Renginyje buvo diskutuota apie Reglamento įgyvendinimą ir įvairias elektroninės autentifikacijos schemas. Renginio tikslinė auditorija – finansinis sektorius. Europos Komisija tokiu būdu siekia, kad Reglamentas būtų įsisavinamas ne tik viešajame, tačiau ir privačiame sektoriuje, o taip pat skatina elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų plėtrą (pvz., el. parašo, autentifikavimo per interneto svetaines ir t.t.). Komisijos narys Günther Oettinger, atsakingas už skaitmeninę ekonomiką ir visuomenę, pabrėžė Reglamento svarbą vieningai skaitmeninei rinkai. Pagrindinis Reglamento tikslas – skatinti tarpvalstybinių elektroninių sandorių sudarymą. Renginyje buvo pristatyta daug pavyzdžių (atvejų), kai Reglamentas įgalina tarpvalstybinę veiklą, pvz., atidarant banko sąskaitą, kartu išlaikant pinigų plovimo prevencijos reikalavimus.

Asociacijos nariai aktyviai planuoja elektroninės komercijos plėtrą Europos Sąjungoje (atlieka konkrečius veiksmus: užsako rinkos tyrimus, analizes ir kt.) ir tikisi, kad bus sudarytos sąlygos verslo subjektams naudotis NETLIS sistema. Asociacijos nariai nemato trukdžių prisidėti prie NETLIS sistemos administravimo išlaidų kompensavimo. Neabejojame, kad sprendimas leisti NETLIS sistema naudotis privačiam sektoriui (elektroninių paslaugų teikėjams) atvertų naujas galimybes vieningai vartotojų autentifikacijai ne tik Lietuvos Respublikoje, bet ir Europos Sąjungoje, plečiant elektroninės komercijos galimybes.

Tikimės, kad šiuo kreipimusi atkreipėme Jūsų dėmesį į teisinio reglamentavimo ydingumą asmens autentifikavimo elektroninėje erdvėje atveju. Viliamės, kad Asociacijos narių išreikštas siekis savo komercinę veiklą vystyti Europos Sąjungos rinkoje liks pastebėtas ir leis priimti pagrįstus, elektroninės komercijos plėtrai ir inovacijoms draugiškus sprendimus.

Būsime labai dėkingi už Asociacijos (narių) įtraukimą į NETLIS projekto įgyvendinimą, teisės aktų projektų rengimą ar keitimą, o taip pat už bet kokią informaciją, susijusią su NETLIS projekto įgyvendinimu.

Tikimės glaudaus bendradarbiavimo.

Pagarbiai
Rūta Skyrienė

Vykdomoji direktorė